

Фикҳ дарслари (132-дарс). Исломда шахсий озодалик (иккинчи мақола)

14:30 / 15.04.2021 3507

عَلَيْهِمْ سَلَامٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأُولِي الْأَرْحَامِ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ بِنُورِهِمْ لِيُجِيبُوا أَسْئَلَهُمْ فِي أَمْرٍ وَعَلَى الَّذِينَ حَبَّسُوا خَيْرٌ عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْخَيْرَ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

Салмон розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

«У кишига: «Набийингиз сизларга ҳамма нарсани, ҳатто қандай қазои ҳожат қилишни ҳам ўргатди», дейилди.

У киши:

«Тўғри. Батаҳқиқ, у зот бизни қазои ҳожат қилганимизда ёки бавл қилганимизда қиблага қарашимиздан, ўнг қўл билан истинжо қилишимиздан ёки учтадан кам тош билан истинжо қилишимиздан ёки чиқинди ва суяк билан истинжо қилишимиздан наҳйи қилганлар», деди».

Бешовларидан фақат Бухорий ривоят қилмаган.

Сўнг уни ювиш одобдир.

لَا أَقُوهُ نَعُوهَ لَلِإِيضَرِّ كَلِّمَ نَبَسَانَ نَعُوهَ يَبْلُؤُكُمْ كَأَخْلَافِ أَوْ هَجَامُ نُبَايَ وَرَ
هَيْلَعُ هَلَلِ أَيْلَصِ هَلَلِ أَلُوسَرِّ لَأَقِ، ثَدَّ دِي دِي جِ جِ جِ زَنْتَلَزَنَ أَيْلَا وَدَهَنَّ أ
أَمَفِ رُؤُوطَلِ أَيْفِ مُكَيْلَعِ كَيْنُتْ أَذَقَ هَلَلَانِ إِيْرَاصِنَّ أَلِ رَشَعَمَ أَيْ: «مَلَسَو
يَجُنُّنَ سَنَوَ، إِيْبَانَجَلِ أَمُ لَسَنَتُغَنَوَ، إِيْءَالِ صِلِ أَلِضَوَتَنَ: أَوْلَاقِ» «مُكْرُوهُط
«هُومُ كَيْلَعِ فَ، كَذَا وَهَفَ»: لَأَقِ، إِيْءَامُ لِبِ

Ибн Можа, Ҳоким ва Байҳақий Анас ибн Молик розияллоҳу анҳудан ривоят қиладилар:

«Унда покланишни севадиган кишилар бор. Аллоҳ эса покланувчиларни севадир», ояти нозил бўлганда Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Эй Ансорийлар жамоаси! Аллоҳ сизларни покликда мақтади. Сизнинг поклигингиз нимадир?» дедилар.

«Намозга таҳорат қиламиз. Жанобатдан ғусл қиламиз. Сув ила истинжо қиламиз», дейишди.

«Мана шу экан-да! Уни маҳкам тутингиз!» дедилар».

Агар у махраждан бир дирҳамдан кўпроқ тарқалган бўлса, ундан истинжо қилиш вожибдир.

Чунки бир дирҳам афв қилинган миқдордир. Ундан зиёдидан покланиш, албатта, вожиб бўлади.

Қўлини ювгандан кейин махражини муболаға ила бўшаштирган ҳолда, бармоқларининг ич тарафи ила уни ювади.

Махраждаги нажасни ювишдан олдин қўлни ювиш у тозаланиш асбоби бўлганидандир. Махражни бўшаштириш ила унинг ҳамма жойларидаги нажосатни ювиш осонлаштирилади.

Кейин қўлни ювади.

Шунда қўлга теккан нажосат ва ноқулай ҳидлар кетади.

Халода қиблага қараш ёки унга ортини қилиш макруҳдир.

Охирги жумладаги ҳукми фуқаҳоларимиз қуйидаги ва шунга ўхшаш бошқа далиллардан олганлар:

هَيْلَعُ هَلَلِ أَيْلَصِ يَبْنَلِ نَعُوهَ، نَعُوهَ هَلَلِ أَيْضَرِّ يَرِاصِنَّ أَلِ بُوَيَا يَبَا نَعُوهَ
أَوْلُيُ أَلِوَةَ لَبْقَلِ لَبْقَتُ سَيِ أَلِ فَطَائِعُ لَأُ مَكُذَحَا كَيْنُتْ أَذِاقِ: لَأَقِ مَلَسَو

«يُرَاحُ بِلْهَآوَرِ . «أَوْبِرَّغْ وَأَوْقَرَّشْ هُرَّهَظْ»

Абу Айюб Ансорий розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам:

«Бирортангиз қазои ҳожатга борса, қиблага юзланмасин ва унга орқасини ҳам қилмасин. Шарққа ёки ғарбга қаранглар», дедилар».

Бухорий ривоят қилган.

هَرَّهَظْ بِلْهَآوَرِ . «أَوْبِرَّغْ وَأَوْقَرَّشْ هُرَّهَظْ»
طَائِفٌ لَمْ يُدَحِّحْ إِذَا فُزَّ مِنْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَكُونُونَ أُمَّةً
أَوْ مِثْلَ مِثْلِهَا . «وَأَوْقَرَّشْ هُرَّهَظْ بِلْهَآوَرِ . «أَوْبِرَّغْ وَأَوْقَرَّشْ هُرَّهَظْ»
دُوَادُ وَبَأْ

Абу Ҳурайра розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам:

«Мен сизларга худди отанинг ўрнидаман, сизларга таълим бераман. Бирортангиз қазои ҳожатга борса, қиблага юзланмасин, унга орқасини ҳам қилмасин, ўнг қўли билан покланмасин», дедилар».

Абу Довуд ривоят қилган.

Демак, қиблага қараб ҳам, қиблага орқасини қилиб ҳам қазои ҳожат қилмаслик керак экан.

Ҳадисдаги «шарққа ёки ғарбга қаранглар», деган гап Мадинаи Мунаввара аҳлига айтилган. Улар шарққа ёки ғарбга қарасалар, қибла ён томонларида қолади. Лекин бошқа жойларда қибла шарқ ёки ғарб томонда бўлиши мумкин. Бу гап уларга тегишли бўлмайди. Улар қиблага қараб ёки ортларини қилиб қазои ҳожат қилмасликлари зарурлигидан, шарқ ёки ғарбга қарамасликлари керак бўлади.

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламнинг юқоридаги гаплари Ислом дини хало одоби масалаларига жиддий эътибор берганидан далолат беради. Аввал айтганимиздек, инсоният тарихида биринчи бўлиб Ислом бу ишларни тартибга солишни бошлаган.

Масала жиддийлигидан Ислом шариатининг иккинчи масдари бўлмиш Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламнинг суннатларида бу ишга алоҳида эътибор берилган. Энг мўътабар ҳадис, фикҳ ва одоб китобларида

албатта «Хало одоблари» номли боб бўлади.

(Тамом)

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди